

Μια ερμηνεία του
Πλατωνικού Σοφιστή υπό το πρίσμα
των σύγχρονων σημασιολογικών
σχέσεων

Εννοιολογικές δομές

- Ταξινόμια (taxonomy)
  - Σχέσεις IsA (BT/NT)
- Θησαυρός (thesaurus)
  - Σχέσεις IsA (BT/NT), IsPartOf, synonym (see, see also), antonym
- Οντολογία (ontology)
  - Σχέσεις IsA (BT/NT) + οποιαδήποτε σχέση μεταξύ εννοιών (classes)

Δηλώσεις της σχέσης ΒΤ/ΝΤ στα αρχαία κείμενα (Πλάτων)

- Α προσαγορευτέον είναι τω Β (το Α είναι Β) [Φαίδων]
  - τριάς τω τε αυτής ονόματι αείπροσαγορευτέα είναι και τω του περιττού, όντος ουχ όπερ της τριάδος [παρόλο που ο περιττός δεν είναι η τριάδα, η τριάδα προσαγορεύεται όχι μόνο με το όνομα της αλλά και ως περιττός]
- Πάθος έχον Α του Β (το Α είναι Β) [Σοφιστής]
- Πεπονθός το Α Β είναι πως (το Α είναι Β) [Σοφιστής]

Δηλώσεις της σχέσης ΒΤ/ΝΤ στα αρχαία κείμενα (Αριστοτέλης)

- Το Α τω Β υπάρχει (το Β είναι Α)
  - εἰ δὲ παντὶ τὸ Α τῷ Β, καὶ τὸ Β τινὶ τῷ Α ὑπάρξει (Αναλ. Πρότερα 25a)
- Το Α (κατά) του Β κατηγορείσθαι (το Β είναι Α)
  - “Ὅρον δὲ καλῶ εἰς ὃν διαλύεται ἡ πρότασις, οἷον τό τε κατηγορούμενον καὶ τὸ καθ’ οὗ κατηγορεῖται (Αναλ. Πρότερα 24b)
  - μήτε τοῦ Ν μήτε τοῦ Ξ μηδενὸς κατηγορεῖται τὸ Μ (Αναλ. Πρότερα 27a)

Η Πλατωνική μετοχή στις ιδέες ως σχέση individual/ class

- Υπάρχουν πολλά καλά και πολλά αγαθά... υπάρχει και το καθ' εαυτό καλό (*αυτό καλόν*) και το καθ' εαυτό αγαθό (*αυτό αγαθόν*)... στο καθένα από τα πολλά αντιστοιχεί η ιδέα του η οποία είναι ενιαία και αποτελεί το *ό εστιν*... και τα μεν (αισθητά) *οράσθαι*, τας δε ιδέας *νοείσθαι* (Πολ. 507b) πχ. Η Μαρία είναι αγαθή
- Υποθέμενος είναι τι καλόν αυτό καθ' αυτό και αγαθόν και μέγα και τάλλα πάντα... ει τι εστιν άλλο καλόν πλην αυτό το καλόν διότι μετέχει εκείνου του καλού (Φαίδων 100b,c) πχ. ο Νίκος είναι καλός

Τύποι σχέσεων εννοιών στον Πλατωνικό Σοφιστή [1]

- A είναι B [ταυτόν]: A έτερον του B ή ταυτόν; (το όλον έτερον του όντος ενός ή ταυτόν;) [εν] όλον εστί (Σοφ. 244d) → σχέση ταυτότητας: το όλον ταυτίζεται με το εν
- A πάθος του B έχειν (μεμερισμένον πάθος του ενός έχειν) (Σοφ. 245a) → σχέση IsA: μεμερισμένον εστιν έν
- A είναι B [IsA]: μεμερισμένον παν τε όν και όλον έν είναι → σχέση IsA: μεμερισμένον εστι παν δηλ. όλον άρα και μεμερισμένον εστιν έν

Τύποι σχέσεων εννοιών στον Πλατωνικό Σοφιστή [2]

- Πότερον πάθος έχον Α του Β ή μη λέγωμεν Β είναι το Α (πότερον πάθος έχον το όν του ενός – ούτως [ον] εν έσται και όλον ή παντάπασι μη λέγωμεν όλον [εν] είναι το ον;) (Σοφ. 245b)
→ σχέση IsA και όχι ταυτότητας: ον εστιν εν/ όλον αλλά δεν ταυτίζεται το όν με το έν/ όλον

Τύποι σχέσεων εννοιών στον Πλατωνικό Σοφιστή [3]

- Πεπονθός το A B είναι πως (πεπονθός το όν έν είναι πως), ου ταυτόν A τω B (ου ταυτόν όν τω ενί) (Σοφ. 245b) → σχέση IsA και όχι ταυτότητας: ον εστιν εν αλλά δεν ταυτίζεται το όν με το έν
- Ουκ A και B εστί συναμφότερον το Γ, αλλ' έτερον δη τι τούτων (ουκ άρα κίνησις και στάσις εστί συναμφότερον το όν, αλλ' έτερον δη τι τούτων) (Σοφ. 250c) → σχέση IsA (BT/NT) μεταξύ της ευρύτερης κλάσης όν και των υπο-κλάσεων κίνησις και στάσις

Τύποι σχέσεων εννοιών στον Πλατωνικό Σοφιστή [4]

- κίνησις και στάσις ουθ' ἕτερον ἐστὶ οὔτε ταυτόν (Σοφ. 255a) → δεν πρέπει να συγχέονται οι κλάσεις με τις σχέσεις (classes vs object properties)
- Ουχ ἕτερον ἀρ' ἐστὶ πῆ κίνησις καὶ ἕτερον (Σοφ. 256c) → η κίνησις δηλ. μπορεί να συμμετέχει και στη σχέση ταυτόν (ουχ ἕτερον) και στη σχέση ἕτερον
- Α οὐ Β ἐστὶ καὶ Β (η κίνησις ὄντως οὐκ ὄν ἐστὶ καὶ ὄν), ἐπεὶπερ Α τοῦ Β μετέχει (ἐπεὶπερ [κίνησις] τοῦ ὄντος μετέχει) (Σοφ. 256d) → σχέση IsA και όχι ταυτότητας: κίνησις ἐστὶν ὄν ἀλλὰ δεν ταυτίζεται με το ὄν

Τύποι σχέσεων εννοιών στον Πλατωνικό Σοφιστή [5]

- «τι είναι το ταυτόν και το θάτερον; δύο ακόμη γένη διαφορετικά από τα τρία προηγούμενα (ον, στάσις, κίνησις) με τα οποία αναμιγνύονται κατ' ανάγκη, οπότε τα γένη γίνονται πέντε από τρία ή μήπως με το ταυτόν και το θάτερον απλά προσαγορεύουμε τα προηγούμενα τρία;» (Σοφ. 254e)
- “των όντων τα μεν αυτά καθ' αυτά, τα δε προς άλλα αεί λέγεσθαι» (Σοφ. 255c)